

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Уманського національного університету садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство на підставі прилюдного захисту дисертації «Створення вихідного матеріалу в селекції троянди для урбанізованого середовища» за спеціальністю 201 Агрономія.

«10» листопада 2023 року.

Українець Олександра Анатоліївна, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2015 році Національний університет біоресурсів і природокористування України за спеціальністю «Селекція і генетика сільськогосподарських культур».

Працює на посаді викладача кафедри садово-паркового господарства в Уманському національному університеті садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань, з вересня 2023 р. і до теперішнього часу.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Поліщук Валентин Васильович, доктор сільськогосподарських наук, професор, декан факультету лісового і садово-паркового господарства, Уманський національний університет садівництва, член-кореспондент НААН України.

Здобувачка має 12 наукових публікацій за темою дисертації, серед яких – чотири статті у наукових фахових виданнях України, одна стаття в іноземному виданні, що індексується у наукометричній базі Web of Science:

1. Українець О. А., Поліщук В. В. Історичні аспекти селекційних досліджень та перспективи розвитку сортів троянд в Україні. *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2019. Вип. № 1. С. 89–93.

2. Ukrainets O. and Polishchuk V. Clonal micropropagation, rhizogenesis and adaptive capacity of certain rose (*Rosa* L.) variety explants. *Grassroots Journal of Natural Resources*. 2022. Vol. 5 № 1. 47–56. doi: 10.33002/nr2581.6853.050104

3. Українець О. А., Поліщук В. В. Успадкування основних декоративних ознак гібридів троянд при діалельних схрещуваннях. *Збірник Уманського національного університету садівництва*. 2023. Вип. 102 Ч. 2, С. 171–178. doi: 10.32782/2415-8240-2023-102-1-171-178

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Карпук Л. М., доктор сільськогосподарських наук, Білоцерківський національний аграрний університет, професор кафедри землеробства, агрохімії та ґрунтознавства.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В анотації дисертаційної роботи, варто було б ширше висвітлити наукову новизну отриманих результатів.

2. Також в анотації до роботи зазначено, що дослідження проводилися впродовж 2019–2022 рр., проте у методиці досліджень вказано – 2018–2022 рр.

3. У розділі 2 дисертації (п. 2.1) наголошено, що: «Впродовж проведення досліджень 2018–2021 рр., було проаналізовано кліматичні умови», але варто зауважити, що в даному контексті мова йде про характеристику статистичного багаторічного режиму погоди, що характеризує клімат даної місцевості, що сформувався внаслідок її географічного положення, проте у роботі опису природно-кліматичних умов не подано, лише подано характеристику агрометеоумов за роками досліджень.

4. У п. 2.1 варто було б подати розрахунки коефіцієнту суттєвості відхилень для визначення відхилень показників погодних умов поточних років досліджень від середніх багаторічних значень, оскільки за твердженням науковця метеорологічні показники різко відрізнялись упродовж періоду проведення досліджень.

5. У п. 2.3 роботи подано скорочену схему досліджень, яка узагальнює усі етапи важливої селекційної роботи. На мою думку, важливо було б деталізувати окремі пункти схеми, що саме стосуються розмноження селекційного матеріалу троянд як насінням, так і вегетативно, а також прищвидженого розмноження.

6. У розділі 3 дисертаційної роботи (п. 3.2, с. 86) потребує узагальнюючої інтерпретації даних наступне твердження авторки: «Згідно отриманих даних загальний коефіцієнт варіації (CV) становив 19,4 %. Найбільший коефіцієнт ($CV > 10\%$) варіації по сортах мали – Barkarole – 11,9 %, Black Baccara та Gebruder Grimm – 12,0 %, Hans Gonewein Rose 18,0 % та Goldelse – 10,1 %. Інші сорти мали $CV < 10\%$ ...», оскільки незрозуміло чи є мінливим показник висоти рослин троянд різного сортименту з урахуванням меж даного коефіцієнта (мінливість вважається слабкою, якщо $CV < 10\%$; якщо CV від 11-25 %, то середньою і значною за $CV > 25\%$).

7. У пп. 3.3.2 доцільно було б подати більш детальний аналіз оцінки зимостійкості сортів троянд з характеристикою пошкодження рослин та вказати, за яких саме низьких температур спостерігалися відповідні обставини. А також оцінки посухостійкості сортів із зазначенням показників високих температур та реакцією рослин на відповідні значення.

8. У висновках до розділу 5 бажано було б навести дані щодо оптимального складу живильного середовища, за якого було досягнуто найвищої кількості сформованих мікропагонів.

9. Розділ 6: За оцінки кількісних та якісних показників новоствореного гібридного матеріалу спостерігалася наявність філодії (проліферація квітки) на гібриді від комбінації сортів *Goldelse* та *Santa Monika*. Потребує конкретизації пояснення, які саме умови в результаті експерименту спровокували цю особливу характеристику у квіток троянди.

10. У роботі зустрічаються окремі граматичні й технічні помилки, невдалі вирази та звороти.

Жемойда В. Л., кандидат с.-г. наук, Національний університет біоресурсів і природокористування України, професор кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М. О. Зеленського.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Список використаних джерел наукової літератури подається в кінці кожного розділу, хоча з практичної точки зору, логічніше його подати загальним переліком в кінці дисертації, а в кінці кожного розділу привести особисті праці, які використані в даному розділі.

2. Математико-статистична обробка експериментальних даних, зокрема показник найменшої істотної різниці, потребує уніфікації в усіх розділах дисертації.

3. Позицію «Об'єкт досліджень» бажано чіткіше виписати згідно подальшого викладу результатів досліджень (с. 18).

4. У розділі 2 (с. 59) спочатку повинні бути виписані «умови», а потім «матеріали» так, як у тексті дисертації.

5. Не зовсім вдалою є назва розділу 3, напевне потрібно було її назвати «Оцінка...».

6. Загальноприйнята міжнародна методика визначення стійкості проти ураження 9-бальна. Чому визначали за 5-бальною шкалою?

7. У розділі 3.4 «Комплексна сортооцінка сортів троянд» використано методику оцінювання декоративності сортів за 100-бальною шкалою, проте не наведено посилання на дану методику.

8. Розділ 3.5 «Створення вихідного матеріалу діалельним схрещуванням» доцільніше було б перенести до розділу 2.3 «Методика проведення досліджень».

9. У розділі 6 (с. 144) – невдала назва «Вихідні гібриди» – напевне «новостворені», а також «прямі і зворотні діалельні схрещування».

10. Не можна допускати вільного трактування термінів (с. 162) лінії → сіянці → гібриди. Напевно, вихідні матеріали.

Рябовол Я. С., доктор сільськогосподарських наук, Уманський національний університет садівництва, доцент кафедри рослинництва.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У роботі описано 32 створених гібридних комбінацій троянди, але без обґрунтування наступного використання цих зразків у селекційному процесі.
2. У розділі 1 подано класифікацію троянд без деталізації та пояснення основних характеристик їх груп.
3. У першому розділі за опису урбанізованого середовища відсутні чіткі умови техногенних чинників.
4. У розділі 3 за оцінювання стійкості матеріалів до хвороб наведено графіки з середнім значенням за роками досліджень загалом і відсутня порівняльна характеристика стійкості в окремі роки.
5. Доцільно було навести агротехнологічні заходи, що застосовувались під час досліджень, зокрема, проведення укриття кущів троянд на зимовий період.
6. Відсутній статистичний аналіз даних окремих рисунків (рис. 3.3, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9).
7. У висновках до розділу 5 не вказано тип експланту, що використовувався за стерилізації та введення біоматеріалу в ізолювану культуру.
8. Замість термінів «материнський тип успадкування», «батьківський тип успадкування» доцільно вживати «успадкування материнських ознак або за материнською лінією», «успадкування батьківських ознак або за батьківською лінією».
9. Висновки потребують конкретизації та зменшення багатослів'я.
10. Окремі джерела літератури оформлено з відхиленням від методичних вимог.
11. У роботі зустрічаються орфографічні та стилістичні помилки (стор. 2, 3, 5...).

Діордієва І. П., кандидат сільськогосподарських наук, Уманський національний університет садівництва, доцент кафедри генетики, селекції рослин та біотехнології.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У розділі 2 не вказано повторність досліду і як визначалися окремі досліджувані показники, зокрема успадкування ознак, рівень гетерозису, посухостійкість, акліматизаційне число.
2. На рис. 2.3 подано неповну схему селекції, в якій пропущено окремі ланки селекційного процесу.
3. Розрахунки успадкування селекційно-цінних ознак у розділі 5 потребують доопрацювання і уточнення.
4. Висновки дисертаційної роботи потребують зменшення багатослів'я та їх конкретизації.
5. У тексті зустрічаються граматичні помилки і русизми. Необхідно відредагувати англійський варіант анотації.

Полторецький С. П., доктор сільськогосподарських наук, Уманський національний університет садівництва, декан факультету агрономії.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Українець Олександрі Анатоліївні ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Голова спеціалізованої
вченої ради

Сергій ПОЛТОРЕЦЬКИЙ